DOI: [10.32702/2307-2156-2019.7.54](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.7.54)

УДК: 351:379.85 (477):34 (477)

*Р. Ю. Кривенкова,
старший викладач ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID ID: 0000-0002-3052-496X*

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ

*R. Kryvenkova
senior lecturer at Uzhhorod National University*

LEGISLATIVE SUPPORT FOR THE FORMATION OF TOURIST POTENTIAL IN THE PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

У статті досліджено законодавче забезпечення формування туристичного потенціалу в державному управлінні України. Встановлено вплив конституційних норм України на туристичну галузь держави та формування її туристичного потенціалу. З'ясовано необхідність змін та уточнень, які потрібно внести для більш успішного функціонування туристичної сфери у певні кодекси та закони України.

Запропоновано періодизацію законодавчого забезпечення формування туристичного потенціалу в державному управлінні України через визначення трьох основних етапів. Визначено п'ять рівнів ієрархічної структури системи адміністративного забезпечення управління розвитком туризму в Україні.

За результатами аналізу нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері туризму та становлять систему законодавства України про туризм, виявлено, що вони не повною мірою сприяють цілісному формуванню та розвитку туристичного потенціалу України. На нашу думку, нові зміни до нормативного забезпечення формування туристичного потенціалу України повинні ґрунтуватись на основоположному принципі невідчужуваності та непорушності прав і свобод людини, відповідати нагальним потребам практики, відтворювати зміни, що відбуваються у політичній та соціально-економічній сферах держави, а також у державній туристичній політиці й суспільстві загалом.

Обґрунтовано про існування ряду проблемних питань у нормативно-правовому регулюванні досліджуваної ділянки суспільних відносин, які потребують якнайскорішого вирішення, оскільки для розвитку перспективної для України сфери туризму необхідне, у першу чергу, якісне правове регулювання та надійний юридичний захист як суб'єктів господарювання в туристичній галузі, так і кінцевих споживачів туристичних послуг.

В Україні туризм має великий потенціал, але його економічний вплив поки що незначний. Розвитку туризму заважає, крім недосконалості системи нормативно-правового регулювання, також необхідність вдосконалення методологічної, організаційної та інформаційної підтримки суб'єктів господарювання в сфері туризму тощо. Здійснення успішного державного управління в туристичній галузі вимагає проведення комплексу

організаційних, економічних, фінансових, управлінських та інших заходів, які є невід'ємною частиною ефективної реалізації державної політики України в сфері туризму.

The article examines the legislative support for the formation of tourism potential in the public administration of Ukraine. The influence of the constitutional norms of Ukraine on the tourist branch of the state and formation of its tourist potential is established. The need for changes and clarifications that need to be made for more successful functioning of the tourism sector in certain codes and laws of Ukraine has been clarified.

The periodization of legislative support for the formation of tourism potential in the public administration of Ukraine through the definition of three main stages is proposed. Five levels of the hierarchical structure of the system of administrative support of tourism development management in Ukraine have been identified.

According to the results of the analysis of normative and legal acts that regulate relations in the field of tourism and establish the system of legislation of Ukraine on tourism, it was found that they do not fully contribute to the holistic development and holistic development. We believe that the new changes in regulatory support for the formation of the tourist potential of Ukraine should be based on a basic principle of non-interference with the rights and freedoms of man and citizen, to meet the needs of practice, to introduce changes that will be necessary in political and socio-economic sphere of the state, as well as in the tourism politics and society in general.

Is there a number of substantiated problem questions in the normative-legal regulation of tourism in public areas that require a solution for the development of tourism in Ukraine, first of all, quality of regulation and the role of law as subjects in the tourism industry, as well as end consumers of tourist services.

In Ukraine, tourism has great potential, but its economic impact is still insignificant. The development of tourism is hampered, in addition to the imperfection of the regulatory system, by the need to improve the methodological, organizational and informational support of economic entities in the field of tourism, etc. The implementation of successful public administration in the tourism industry requires a set of organizational, economic, financial, managerial and other measures, which are an integral part of effective tourism in Ukraine.

Ключові слова: державне управління; туристичний потенціал; консолідація; законодавче забезпечення; Конституція України; кодекси; закони; туристичні ресурси; туристична галузь; нормативно-правові акти України.

Key words: public administration; tourism potential; consolidation; legislative support; Constitution of Ukraine; codes; laws; tourist resources; tourism industry; normative legal acts of Ukraine.

Постановка проблеми. Сфера туризму, як і майже будь-яка сфера суспільних відносин, регулюється нормами права та потребує відповідного законодавчого забезпечення.

Варто звернути увагу на те, що державне управління туристичною галуззю в кожній країні відрізняється, залежно від рівня розвитку держави, ролі туризму в її економіці тощо. Однак, навіть значний туристичний потенціал не дає гарантії успішного розвитку туристичної галузі в країні, адже для цього потрібне належне законодавче забезпечення формування туристичного потенціалу в державному управлінні країни, ефективна діяльність органів державної влади щодо дотримання законодавчого забезпечення в туристичній сфері та створення сприятливих умов для функціонування всіх суб'єктів туризму. Потрібно проаналізувати законодавче забезпечення туристичної галузі України, яка володіє потужним туристичним потенціалом та потребує нормативного регулювання сфери туризму як однієї з найбільш перспективних серед інших галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці законодавчого забезпечення туристичної галузі присвячено велику кількість праць вітчизняних учених. Наприклад, державне регулювання регіонального

рекреаційно-туристичного комплексу проаналізовано В. Дмитренко та ін. Державне управління туристичною сферою в розрізі нормативно-правового забезпечення України досліджували: Ю. Алексєєва, О. Білотіл, С. Домбровська, А. Помаза-Пономаренко, Є. Козловський та ряд інших науковців.

Незважаючи на велику кількість напрацювань у окресленій проблематиці, законодавче забезпечення формування туристичного потенціалу України як чинника консолідації українського суспільства потребує подальших досліджень у державному управлінні України.

Метою статті є дослідження законодавчого забезпечення формування туристичного потенціалу в державному управлінні України.

Виклад основного матеріалу. Насамперед зазначимо, що нормативно-правове регулювання у туристичній галузі ґрунтується на Конституції України [1] – основному законі держави, на вимогу та на основі якого є можливість розширення законодавчої та підзаконної бази.

Конституцією України встановлено і більш профільні норми, які так чи інакше пов'язані зі сферою туризму. Пропонуємо проаналізувати вищесказані норми та довести їх зв'язок зі сферою туризму. Ст. 41 Конституції України [1] встановлює право власності, зокрема гарантує право приватної власності та право користуватися в разі потреби об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Додатково, зазначена стаття захищає власність та право власності шляхом встановлення прямої заборони протиправного позбавлення права власності. Слід вважати гарантування права власності важливим для сфери туризму, зокрема для сфери індустрії готельного, розважального та інших напрямків, оскільки конституційно-правовим регулюванням встановлено гарантії права власності на ті об'єкти, які створюватимуться у вказаних сферах. Ця норма є істотною перевагою також для зовнішньо-економічних партнерів України або ж для іноземних туристичних фірм, адже в Україні на конституційному рівні встановлено захист від свавільного позбавлення права власності, що означає мінімізацію ризиків для тих осіб, які бажають займатися туристичною діяльністю.

Додатково, однією з ключових для сфери туризму є ст. 42 Конституції України [1], нормами якої встановлено свободу будь-якої підприємницької діяльності, яка не заборонена законом, а також її державний захист та захист прав споживачів. Де-факто, саме зазначеною нормою встановлено право будь-якої особи займатися комерційною діяльністю, у тому числі в сфері туризму. Ця стаття гарантує відсутність обмежень для будь-якого суб'єкта права, який бажає займатися господарською діяльністю у сфері туризму, а також встановлює правовий захист такої діяльності від будь-яких протиправних посягань, у тому числі від сваволі органів влади.

Ще однією зі статей Конституції, яка має сферою регулювання зокрема й сферу туризму, є норма ст. 67 [1], яка встановлює обов'язок кожного сплачувати податки та збори в порядку та розмірах, установлених законом. Норма зазначеної статті Конституції спрямована на формування доходів у державний та місцеві бюджети, чим фактично пов'язується сфера туризму (як комерційна сфера) з інтересами держави. Таке поєднання інтересів підприємців та держави викликане співвідношенням доходу перших та платежів на користь держави, а тому обидві сторони зацікавлені у активному розвитку сфери туризму.

При аналізі конституційних норм у сфері туризму варто відзначити норму ст. 66 [1], яка встановлює заборону заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, та відшкодовувати завдані збитки, що сприяє збереженню природних та історико-культурних туристичних ресурсів України. Слід акцентувати увагу на тому, що ця норма містить позитивний ефект як для екологічної, архітектурної, рекреаційної, так і для сфери туризму в повному обсязі. Однак вважаємо найбільш релевантною до сфери туризму норму ст. 33 Конституції України [1], яка встановлює, що кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом. З цього випливає, що будь-яка особа, яка законно знаходиться на території України (у тому числі турист) має право вільно пересуватися за власним бажанням та за власними туристичними потребами.

Разом із тим, ст. 64 [1] встановлює, що будь-які конституційні права і свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України, і тут же передбачає, що такі обмеження можуть бути запроваджені тільки в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Виходячи з наведеного, можна свідчити про те, що будь-який орган державної влади, що належить до законодавчої, виконавчої чи судової гілки влади, не може обмежити право на пересування для жодних осіб, у тому числі й для туристів, іноземців, осіб без громадянства та інших категорій осіб. У контексті наведеного, слід зазначити, що норми Конституції є нормами прямої дії, тобто звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України (без посилення на будь-які інші норми законодавства) гарантується.

Окреме місце у правовому регулюванні туристичних правовідносин займають Цивільний кодекс України [4] та Господарський кодекс України [2]. Зокрема, цими нормативно-правовими актами врегульовано особливості майнових правовідносин, немайнових правовідносин, порядку створення/ліквідації юридичної особи та порядку її заснування й функціонування, що є критично необхідним для туристичних операторів або ж туристичних агентів. Кодексами передбачено конкретні види господарської діяльності та господарських правовідносин, інститути підприємництва, договірних елементів у правовідносинах тощо. Де-факто, можна

сказати, що саме Цивільний та Господарський кодекси України стають підґрунтям функціонування туристичних фірм, баз, послуг та туристичної сфери загалом як певного роду діяльності. Однак, зазначені нормативно-правові акти, з огляду на важливість сфери туризму та її розвитку для України на сучасному етапі, можуть бути істотно доповнені положеннями, згідно з якими регулюватимуться спеціальні ділянки суспільних відносин, які притаманні тільки сфері туризму.

З аналізу законодавства України випливає, що суб'єкти господарювання, які відповідно до КВЕДУ займаються туристичними видами господарської діяльності, мають ряд характерних особливостей уже з моменту заснування такого суб'єкта та у процесі всієї його господарської діяльності. Саме тому, на нашу думку, «туристичних» суб'єктів господарювання варто прирівняти до особливих суб'єктів господарювання і включити відповідні положення у главу 11 Господарського Кодексу України [2]. Вказані положення будуть покликані відрізнити туристичних суб'єктів господарювання від інших, спираючись на численні відмінності туристичних суб'єктів.

Окрім того, одним із найбільш право-регуляторних у сфері туризму є Податковий кодекс України [3], яким встановлено як матеріальні, так і процесуальні аспекти справляння податків з будь-яких суб'єктів, у тому числі суб'єктів господарювання в туристичній сфері. Саме Податковий кодекс України встановлює туристичний збір, що є одним із видів місцевих податків та надходить до місцевих бюджетів, а також встановлює його конкретні розміри: 0,5 відсотка для внутрішнього туризму та до 5 відсотків для в'їзного туризму від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення. Наведене є позитивним для територіальних громад та адміністративно-територіальних одиниць України, оскільки сфера туризму завдяки встановленню такого обов'язкового збору приносить у місцевий бюджет дохід. На наш погляд, встановлення у Податковому кодексі України норми, яка тлумачить визначення внутрішнього та в'їзного туризму є нерелевантним, оскільки для визначення цих понять має існувати Закон України «Про туризм» [7], а тому слід рекомендувати видалити дані положення із тексту Податкового кодексу України. Варто зазначити, що ст. 207 Податкового кодексу України [3] досить чітко встановлює порядок оподаткування туроператорської та турагентської діяльності.

Потрібно зазначити, що окремим спеціальним законом, яким врегульовано безпосередньо сферу туризму, є Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. [7] (з наступними правками [5]). Будучи спеціальним законом, вказаний нормативно-правовий акт покликаний врегульовувати більшість суспільних відносин, які виникають у сфері туризму та туристичній діяльності. Водночас, не можна не помітити ряд недоліків у зазначеному акті законодавства, які призводять до зменшення його ефективності в якості соціального регулятора правовідносин у туристичній галузі. Закон України «Про туризм», на нашу суб'єктивну думку, потребує суттєвих змін, щоб бути більш дієвим нормативно-правовим актом, у якому зібрано конкретні спеціальні правові норми правового регулювання сфери туризму.

Фактично, положення Закону України «Про туризм» дублюють положення Конституції України, інших законів України, кодифікованих нормативних актів, майже не вносячи новизни у правовому регулюванні.

На підтвердження цієї думки вважаємо доцільним навести такі приклади:

1. Розділ II розглядуваного закону дублює положення щодо повноважень центральних органів влади у сфері туризму, у чому немає необхідності;

2. Закон розглядає окремі договори (Договір на готельне обслуговування (ст. 22), Договір на екскурсійне обслуговування (ст. 21), Договір на туристичне обслуговування (ст. 20), у той час, як дані договори спираються на загальні положення Цивільного кодексу України. На наш погляд, раціональніше було б включити положення стосовно регулювання цих видів договорів до Особливої частини Цивільного кодексу України або ж до Господарського кодексу України, яким так само регулюється проблематика укладання окремих видів договорів. Однак, існування таких положень у Законі України «Про туризм», з нашої точки зору, слід вважати неважливим з огляду на те, що Цивільний та Господарський кодекси вже мають правове регулювання окремих видів договорів, тож цілком закономірно саме вказані акти повинні містити правове регулювання таких туристичних договорів.

3. Незрозумілим видається факт закріплення у Законі України «Про туризм» прав та обов'язків туристів і екскурсантів (ст. 25), оскільки такі права та обов'язки мають бути узгодженими безпосередньо під час укладання договору туристами і екскурсантами з туристичними суб'єктами господарювання, а загальні положення щодо таких договорів містяться у Цивільному кодексі України.

4. Питання відповідальності, висвітлене та регламентоване у розглядуваному законі вважаємо не зовсім доречним, оскільки питання відповідальності за порушення договірних зобов'язань чітко передбачені нормами Цивільного кодексу України, а питання порушення інших норм законодавства врегульовані відповідними нормативно-правовими актами, до яких належать Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення тощо.

5. Розділ VII закону «Міжнародне співробітництво» у своїй основі дублює положення Конституції щодо визнання примату міжнародно-правових норм над нормами національного права, а також дублює положення інших законодавчих актів щодо здійснення представництва України та врегулювання питання іноземців у сфері туризму. На нашу думку, цей розділ має бути цілком присвячено конкретним процедурним та матеріальним аспектам міжнародного співробітництва у сфері туризму, та чітким вказівкам щодо його здійснення.

Таким чином, розглядуваний Закон України «Про туризм», на нашу думку, потребує негайних змін, щоб бути більш дієвим нормативно-правовим актом, у якому зібрано конкретні спеціальні правові норми правового регулювання сфери туризму, а не певні дублювання текстів інших законодавчих актів.

Так само потребує модернізації й Закон України «Про страхування» [8], оскільки страхування у сфері туризму відіграє значну роль стосовно забезпечення рівня безпеки та правових гарантій споживача туристичних послуг, однак у найголовнішому законі, яким врегульовано питання страхування, немає окремого розділу про страхування в сфері туризму. Включення такого розділу слід вважати особливо необхідним для покращення рівня туристичних послуг, що надаються.

Туристична галузь є особливо важливим інструментом економічного розвитку та інвестиційної привабливості України, що визначено й на державному рівні. Наприклад, у Постанові ВР України від 13 липня 2016 року № 1460-VIII [6], було зазначено, що потенційні туристичні можливості в Україні необмежені, але на туристичну галузь вже давно впливають такі негативні фактори: багаторазова трансформація центральної виконавчої влади в галузі туризму; нехтування міжнародним досвідом розвитку туризму; військові дії на українській території; нестабільність політичного та економічного життя тощо. Усі ці фактори негативно вплинули на потік іноземних туристів в Україну, який за останні роки зменшився вдвічі. У результаті спостерігається значне зменшення частки туризму в структурі валового внутрішнього продукту України, включаючи доходи від туризму та готельних послуг, туристичний збір, валютні надходження, інвестиції в туристичну інфраструктуру, та зайнятість.

Враховуючи зазначене, учасники цих слухань дійшли до висновку, що необхідно: забезпечити виділення додаткових коштів до бюджетного запиту відповідного міністерства України для здійснення заходів у сфері туризму; державної підтримки розвитку туристичної індустрії, встановлення пільг та податків для готелів та аналогічних засобів розміщення. Зокрема, важливість законодавчого забезпечення сфери туризму можна спостерігати в тому аспекті, що туризм підтримує майже 50 суміжних галузей [9; 11-12].

Щодо ієрархічної структури системи адміністративного забезпечення управління розвитком туризму в Україні, то, з нашого погляду, варто виокремити такі рівні:

- світовий рівень (Всесвітня туристична організація ООН ЮНВТО);
- європейський континентальний рівень (Рада Євросоюзу та інші виконавчі й дорадчі органи Євросоюзу);
- загальнонаціональний (державний) рівень (Кабінет Міністрів України та відповідальне за туристичну галузь Міністерство України у його складі; Верховна Рада України та Комітет і Підкомітет з питань туризму в її складі; Президент України);
- регіональний рівень (обласні державні адміністрації та департаменти/управління/відділи туризму в їх складі; обласні ради та комісії з питань туризму в їх складі);
- місцевий рівень (міські ради).

На нашу думку, потрібно запропонувати періодизацію законодавчого забезпечення формування туристичного потенціалу України через визначення трьох основних етапів, зокрема:

- 1) 1991-1994 рр. – початок законодавчого забезпечення формування туристичного потенціалу України за умов отримання незалежності України;
- 2) 1995-2011 рр. – прийняття Закону України «Про туризм» 15 вересня 1995 р., створення законодавчої бази щодо формування туристичного потенціалу України;
- 3) 2012-2019 рр. – вдосконалення законодавчого забезпечення формування туристичного потенціалу України та покращення туристичної інфраструктури України у зв'язку з проведенням разом з Польщею Європейського чемпіонату з футболу «Євро-2012», покращення нормативно-правового регулювання діяльності суб'єктів туристичної галузі України, проведення інфраструктурних заходів та рекламних кампаній за допомогою органів державного управління, якими було задіяно національні ЗМІ.

Важливим, на наш погляд, є дві основні об'єктивні обставини, які найбільше впливають на формування механізму державного управління туристичною галуззю в Україні, які аналізує В. Дмитренко: по-перше, це потужна роль традиційної держави в управлінні економікою, включаючи туризм; по-друге, відсутність збалансованого розвитку реальної та фінансової сфер [10, с. 14]. Окрім того, В. Дмитренко зазначає найважливіші напрями державної політики України з розвитку туризму. На нашу думку, можна виокремити з них дві групи:

- 1) які на сучасному етапі певним чином врегульовані:
 - забезпечення безпеки, захисту прав та інтересів туристів;
 - встановлення правил в'їзду, виїзду та пересування на території України з урахуванням розвитку туризму тощо.
- 2) які потребують подальшого правового врегулювання в Україні:
 - формування нормативно-правової бази в туризмі;
 - митне та податкове регулювання;
 - створення сприятливих умов для інвестування в туризм;
 - пільгове бюджетне фінансування програм розвитку туризму;
 - створення інформаційної аналітичної бази в туризмі;
 - сприяння у просуванні турпродукту на внутрішній та світовий ринок
 - формування іміджу України на світовому ринку туризму;

- сприяння участі в міжнародних туристичних програмах;
- розвиток наукових досліджень у сфері туризму. Зокрема щодо наукових досліджень в Україні, то, на нашу думку, потрібно акцентувати увагу на необхідності:

1) наукового забезпечення державної політики України в галузі туризму, прогнозування та визначення перспектив його розвитку;

2) встановлення методик класифікації та оцінки туристичних ресурсів, режиму їх охорони, збереження та відновлення, порядку використання;

3) обліку гранично припустимих навантажень на об'єкти культурної спадщини та довкілля;

4) розробки пропозицій щодо проєктів державних цільових, регіональних та місцевих програм розвитку туризму, а також щодо визначення переліку посад фахівців туристичного супроводу, кваліфікаційних вимог щодо них, удосконалення професійної підготовки фахівців у сфері туристичної діяльності та ін.

Окрім того, вважаємо, що до основних напрямів державної політики України з розвитку туризму потрібно віднести вдосконалення страхування в туризмі України, що було нами вище охарактеризовано при розгляді Закону України «Про страхування».

За результатами аналізу нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері туризму та становлять систему законодавства України про туризм, виявлено, що вони не повною мірою сприяють цілісному формуванню та розвитку туристичного потенціалу України. На нашу думку, нові зміни до нормативного забезпечення формування туристичного потенціалу України повинні ґрунтуватись на основоположному принципі невідчужуваності та непорушності прав і свобод людини, відповідати нагальним потребам практики, відтворювати зміни, що відбуваються у політичній та соціально-економічній сферах держави, а також у державній туристичній політиці й суспільстві загалом.

Нами було надано такі пропозиції щодо вдосконалення державного управління в сфері туризму, які наведені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Пропозиції щодо вдосконалення нормативного забезпечення державного управління в сфері туризму

Назва закону або нормативно-правового акту (НПА), до якого пропонується внести зміни	Сутність правки пропонованої зміни
Закони України «Про туризм», «Про охорону культурної спадщини»	Запропонувати та внести до законів: а) поняття «історичний туризм» як особливий вид туризму, заснований на використанні об'єктів нерухомої культурної спадщини; б) поняття «об'єкт історичного туризму» як об'єкт культурної спадщини, на якому проведено роботи з музеєфікації.
Закони України «Про охорону культурної спадщини», «Про податок на додану вартість»	Внести до законів зміни щодо звільнення від оподаткування робіт з консервації, музеєфікації, пристосування пам'яток до використання в історичному туризмі.
Бюджетний кодекс України, Закони України «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про охорону культурної спадщини»	Запропоновано внести зміни до законів: а) про розподіл витрат на охорону культурної спадщини між державним та місцевим бюджетами; б) про реєстрацію фінансових штрафів за порушення законодавчих норм охорони культурної спадщини в спеціальному фонді органу охорони культурної спадщини України.
Закон України «Про охорону культурної спадщини», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методики грошової оцінки пам'яток»	Запропонувати та внести до законів зміни: а) розподіл коштів, отриманих від приватизації об'єктів культурної спадщини, до спеціального фонду відповідних органів охорони культурної спадщини; б) збільшити розмір орендної плати за користування нерухомими пам'ятками при їх використанні, що є обов'язковим для підтримки фінансових програм збереження пам'яток культури України.

[складено автором на основі джерел [5; 7]]

Висновки. Здійснивши аналіз основних законодавчих актів у сфері туризму та формуванні туристичного потенціалу України, можна стверджувати про існування ряду проблемних питань у нормативно-правовому регулюванні досліджуваної ділянки суспільних відносин, які потребують якнайскорішого вирішення, оскільки для розвитку перспективної для України сфери туризму необхідне, у першу чергу, якісне правове регулювання та надійний юридичний захист як суб'єктів господарювання в туристичній галузі, так і кінцевих споживачів туристичних послуг.

В Україні туризм має великий потенціал, але його економічний вплив поки що незначний. Розвитку туризму заважає, крім недосконалості системи нормативно-правового регулювання, також необхідність

вдосконалення методологічної, організаційної та інформаційної підтримка суб'єктів господарювання в сфері туризму тощо. Здійснення успішного державного управління в туристичній галузі вимагає проведення комплексу організаційних, економічних, фінансових, управлінських та інших заходів, які є невід'ємною частиною ефективної реалізації державної політики України в сфері туризму.

Список використаних джерел.

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р.: із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Господарський Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18 лист. 2003 р. №1282-IV із змінами, внесеними згідно із Законом від 02 бер. 2015 р. №222-VIII (222-19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15#Text>
6. Про рекомендації парламентських слухань на тему: Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України: Постанова Верховної Ради України від 13 лип. 2016 р. № 1460–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-19#Text>
7. Про туризм: Закон України від 15 вер. 1995 р. №324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про страхування: Закон України від 10 груд. 1996 р. № 86/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Алексеева Ю. В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 / ОРІДУ НАДУ. Одеса, 2005. 20 с.
10. Дмитренко В. М. Державне регулювання регіонального рекреаційно-туристичного комплексу: автореф. дис. ... канд. наук. з держ. упр.: спец. 25.00.02. Запоріжжя, 2008. 20 с.
11. Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України [Монографія]. Харків: НУЦЗУ, 2016. 196 с.
12. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 272 с.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (Accessed 2 January 2019).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “Economic Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed 3 January 2019).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), “Tax Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 4 January 2019).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “Civil Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 5 January 2019).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “The Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine “On Tourism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15#Text> (Accessed 10 January 2019).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), “Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the recommendations of the parliamentary hearings on the topic: Development of the tourism industry as a tool for economic development and investment attractiveness of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-19#Text> (Accessed 13 January 2019).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), “The Law of Ukraine On Tourism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 11 January 2019).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Law of Ukraine On About insurance”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 12 January 2019).
9. Alyeksyyeva, YU. V. (2005), “State regulation of the development of the tourism industry of Ukraine in the context of the French experience”: Ph.D. Thesis: 25.00.02 “Mechanisms of public administration”, press *ORIDU NADU*, Odesa, 20 p. [in Ukrainian].
10. Dmytrenko, V. M. (2008), “State regulation of the regional recreational and tourist complex”: Ph.D. Thesis: 25.00.02 “Mechanisms of public administration”, press *Klasychnyy pryvatnyy universyte*, Zaporizhzhya, 20 p. [in Ukrainian].
11. Dombrov's'ka, S. M., Bilotil, O. M. and Pomaza-Ponomarenko, A. L. (2016), *Derzhavne rehulyuvannya turystychnoyi haluzi Ukrayiny* [State regulation of the tourism industry of Ukraine] [Monograph], press *NUTSZU*, Kharkiv, 196 p. [in Ukrainian].
12. Kozlov's'kyj, Ye. V. (2015), *Pravove rehulyuvannya turystychnoi diial'nosti: navch. posib.* [Legal regulation of tourism activities: Tutorial], press *Tsentr uchbovoi literatury*, Kyiv, 272 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.07.2019 р.